

Mostanában hangfájlokat készítek, hangfelvételeket, mp3-as rögzítéssel. Fogalmam sincs, öt-, tíz-, húsz-, harminc-, negyven-, száznegyven- vagy háromszázhetven év múlva, hogy messzebb ne is tekintsek, hallhatók lesznek-e még. Több mint valószínű, hogy már nem, de most amennyit csak tudok, megpróbálok legépeletetni közülük, hogy olvashatók maradjanak, ki is javítom őket, és egyáltalán, mindent el fogok követni, hogy eljusson hozzád szavam, a messi jövőbe, amikor én már nem leszek. Egészen bizonyosan nem leszek. Reményeim szerint abban oldódik fel személyem, akiből vétetett. Szeretném megmondani neked először is, miért készül itt, a Rudas fürdő teraszának széljárta teteje sarkában ez a hangfájl, miért is készítem az utóbbi időben ezeket itt sorozatban, túl azon, hogy szeretnék minél többet elbeszélni a test élményéből, a külsőnek mondott élményéből, írásban és szóban egyaránt, ahogyan csak lehet, mielőtt meghalok, megemlékezni mindarról, ami, úgy tetszik, azzal csúfolnak, nem én vagyok, úgy látszik, úgy tűnik, mintha nem én lennék. Csak a testem. A külső. A semmi. De én vagyok. Elsőrendű oka annak, hogy hozzád beszélek, hogy érdemesnek tartom, az, hogy tudom, a hangom e pillanata, mint mindannyiunk minden pillanata, van. Létezik, sosem vész el. Szeretném ennek az érvényességnek bizonyítékát adni. De örömet jelentene az is, ha volna valami értelme ennek a számodra, a te jövődben is, ahol te vagy. És most hallgatsz. Szeretném közölni mindenkivel, akit illet vagy érdekel, hogy felfogtam az életet. Tudom, mióta magamra eszméltem, és ezért azt tudom, hogy jelen vagy. Veled vagyok. Azt akarom közölni, hogy itt vagyok, és örülök neki, hogy itt vagyok. Bizonyára jobb híján örülök neki, elvégre ha nem örülök, akkor is itt vagyok. Ez van. Bizonyos értelemben tehetetlen vagyok, örök játéka. De mégiscsak, másfelől él, sőt, van bennem ez az én vagyok, ez a valaki, aki képes felfogni, amit lát, s megtenni azt, amit megteendőnek, arra érdemesnek tart. Úgy is mondhatom, én vagyok Benned. Ezt mindig is tudtam. Egészen kicsi gyerekkorom óta érzem, tartanom kell magam, méltónak kell maradnom ehhez a belsőhöz, ahhoz, aki van. A máról azt mondanám neked, hogy most Magyarországon, bizonyos Budapesten élek, egy kicsiny és sötét korban, a sötétség korában. Gyanítom, hosszú-hosszú évekredek óta mindenki azt érzi, hogy épp csak egy pillanattal van a vég előtt. Nem azért, mert Jézus azt üzenté, hogy mindnyájunknak el kell menni. A világ nem arra tart, amerre reméljük. Mondták ezt már ötezer évvel ezelőtt is. A legmélyebb sötétség felé tartunk. De lehet, hogy csak a halálom előtt vagyok, azt érzékelem. Rátok bízom annak eldöntését tehát, hogy jól láttam-e: a kis sötétség korában élek. Régóta tart. Szerencsésen éltem, azt hozzá kell tennem. A mindeneket átható szerencsétlenség mélyébe nem kellett leszállnom. Mintha valaki kifejezetten ügyelt volna rá, hogy ettől a mindeneket átható szerencsétlenségtől engem, amennyire lehetséges, megkíméljen. Amiért rettegő hála él a szívemben, nem csak öröm. Hála és öröm. S nem szűnik. Rettegés azért, mert nem érdemeltem meg, nem érdemlem meg az élet kitüntetését, történhetett volna és minden pillanatban történhetne másképp is. Nagyon is. A páni rettegés magamra eszmélésem óta együtt jár át valami diadalmas örömmel. A másodiknak nevezett világháború után öt évvel születtem. Hajsza híján múlt, hogy létezem. Mit üzennék a jövőnek? Nem biztos, hogy Ti ott még halandónak tartjátok magatokat. Lehet, hogy már – szerintem inkább illuzórikusan, mint valóságosan – megőrizhetitek „egótok” „belső” képét a világban, örökké és más hülyeségek. Olyannak képzelem, mint valami masszást. El kell felejtetni hozzá, hogy csak addig vagyunk élők, amíg meghalni is tudunk. Az istenek nem élnek, ők vannak. Az más, az örök hó birodalma. Akinek sok pénze van, befizetheti majd, és azért kapja a halhatatlanságot. Csak hát ő is halott. Noha kétségtelenül nincs olyan érzése. A gazdagok szerint a kényelem az első. Előtte a halál. Óra végén letörlik a táblát. Ez a törlés után következő szünet illetve az azt követő „óra” – gőzöm sincs róla, micsoda, valószínűleg nem tartama van, hanem nincse van neki – kíváncsisággal vegyes várakozással tölt el. Amilyen rettenetes, annyira létező, eleven és erős ez a kíváncsiság. Évek óta az utolsó pillanatra készülök, az átbukfencezésre. Nekem az még nem volt. Már senki nem él a családomból, sem apai, se anyai ágon. Én vagyok az utolsó. Így tudom. Azonban képtelen vagyok elhinni, hogy akikkel kölcsönösen befogadtuk egymást, a szülémmel például, valaha is elveszíthetem a kapcsolatot. Vagyunk. Nem kell tudni többet. A fiuk voltam, ők a szüleim, de nem ez, hanem a köztünk fennálló bizalmas reláció örök, mit mondjak, elementáris. Egymáshoz tartozunk. Istenben teljesen ott vagyunk, ha nem hisszük el, hogy csak azok vagyunk, akik éppen vagyunk, és nem felejtjük el, hogy mi maga vagyunk az élet, aki tud magáról. Mint ahogy szerintem az emberek magukat éberén megélt része mindig is tudta, hogy ő semmi, az énje ajándék, amit a születésétől fogva fokozatosan, napról napra kap, azután persze maga is alakít, állandóan tologatja, szétszakítja, összerakja, eltöri, megragasztja, újra összetöri, újra megragasztja, selejtezi, válogatja, pusztítja, emészt, végül újra megszüli magát a halálban. Ez mind-mind annak a boldogságából jön, hogy valaki él. Hogy élek. Ezt nem érinti, amit rontunk rajta, a világ. Mondom, ideges, szomorú, rosszkedvű kor volt ez a XX. század vége, a XXI. század eleje. Az én nemzedékemben élnek utódjára olyanok, akik a huszadik században végbemenő, roppant horderejű pusztulás folytatódásával tisztában vannak, mert a bőrükön érzik. Ez az, amit mi tudunk, a fiatalabb nemzedékek már képtelenek felfogni a múlt században lezajlott világegés jelentőségének mibenlétét, hiszen ha nem is mondják, a jelekből ítélve, a háborút megkockáztathatónak tartják, a technikai vívmányokkal fel nem szerelt, katasztrófális világban való túlélési esélyeik valószínűtlenségét nem élik át, nem tudják átélni, mint ahogy a mindenirányú tudatlanság világméretű fokozódása sem aggasztja őket. Az ember szégyent szégyen után él meg tehetetlenül, nap mint nap, ha tudja, mi történik. Az előző négyszáz évnek, a reneszánsz óta eltelt időnek, de inkább az előző kétezer év úgynevezett szellemi értékei pusztulását kell most végignézni. Annak a mind világosabbá válásával együtt, hogy az ember magáról szólt, a humanizmus eszméivel összefüggő álma hamis elképzelés, felelőtlen dajkamese volt. Az ember intelligenciája a teremtmények között, feltűnő. De talán elsősorban a rosszra és nem érték teremtésére hivatott? Egy gonosz isten hívta? Döntés kérdése. Én nemmel döntök. Az ész az ember képességei közül a leghatékonyabb, de a szív sötétebb. Butább. És fékezhetetlen. Gyökérzetünk, a testünk, mint Simone Weil mondja, „a nehézkedés törvénye alatt áll” (ez a legszebb az eddig általam ismert megfogalmazások közül), a közöny gravitációja hat rá, a mechanikus szükségszerűség: a rossz túlsúlya határozza meg az ember földi létezését. Másfelől ez is, hogy a rossz érintésére képesek legyünk a boldogság és az öröm szellemi tartalmát felfogni, tőle magunkat megkülönböztetni, kétségbeesetten törekedni felfelé, vagy ellenkezőleg, a rosszal azonosulni, a közönnyel, ez is én vagyok bennem, ez is én vagyok, ez is teremtő, ez is kezdettől van. Az úgynevezett okos emberek nagyobb része a mag-szerűt ápolni nem kedveli. Nem fogja fel, hogy adni kell, hogy kapjunk. Dupla annyit, trilliószor annyit kapjunk, mint amennyit történelmi vadorzásunk révén orzunk. Amit a körülmények, a világ, a test, vagy nevezük bárminek, működése az ember életében hoz, nem ennek az adni vágyó felismerésnek a génbe íródását segíti, hanem a gonosz cselekedetek vágyával együtt születő új embert véglegesíti. A pusztaság ész, e csupasz majom rendre nem a jó pártján áll: a megvalósítható és a megvalósíthatatlan közötti különbséget figyeli. Ez a szakmája. És levonja a megfelelő tanulságot. Számol. Magának tetszeleg ebben a tudásban, előrelátásában gyönyörködik, és hajlamos rá, hogy azt tegye meg, ami másnak fáj, neki pedig nem. Sőt. Kéje van a rosszban. Ez van az észen túl. Minden földi érték szereti magát, összekeveri a maga szeretetét az élet szeretetével. Ő, hiszen az könnyű. Az ész tehát a maga szempontjából viszonylag veszélytelenül megvalósíthatót erőlteti egyre,

függetlenül e megvalósíthatónak a másakra tett hatásától. Azt hiszi, azt tanulja már a mamájától, de még az egyetemen is, hogy a másik ember nem ő, különbözik tőle, s ez a különbség minőségi, más, nem ő. Eltűrhető, amíg el kell tűrni. Én nem cumiztam be ezt. Nincs kocsim. Nem érdekel a pénz. Nem vagyok turista. Nem keresek pénzt. Játsszom. Most is játszom. A közvetlenséget keresem, személyességem Istenben-lété. A közvetlenségét szomjaztam a létezésnek mindig. S ittam, ittam belőle: oltottam szomjamat. Függetlenül attól, hogy mit nem sikerült megcsinálnom, és mi mindent szórakoztam el, hányféleképpen ragadtak el az érzéseim s akadályozták meg, hogy termékenyen éljek, elejétől végig Istenben éltem. Nem lehet másképp tudniillik. Nem is azért mondom ezt, mert valamely vallás elvárja tőlem. Az út poros, olykor sáros, de az élet útja az. A vallás gonosz örület. A remény kutatás. Hivatalos és támogatott formája egy szellemi kapcsolatnak nincs. A magam által felismert és a szüleim által, az univerzumokat szülő, összes szüleim által mutatott utak a jó utak, azok az érdekesek, a bizonytalansággal teli, nyitott létezés. Ha az ember akarta s kapott impulzusokat, amelyek ebbe az irányba vitték, megpróbálhatta összhangba hozni a belsőleg tapasztaltat a külvilágban létrehozható tetteivel. Életem szerencsésebb periódusaiban eszerint éltem, máskor pedig Nem Tudom Ki vigyázott rám. Ez a rettenő hála mélyén a kérdés. Ki vigyáz rám? Vigyáznak-e rám? Ki vigyáz kire? Már a kérdés maga is tulajdonképpen annak ellenében hat, amit arról tapasztalok. Már nem gondolom, hogy kérdezni kell. A dichotom diskurzus, a polaritás örök rangadója, a vita, a versengés, a rivalizáló, a létezt folytatott harc szellemi lények közt értelmetlen. Úgy is megteszi ezt a butaságot az, ami bennünk, hogy úgy mondjam, már nem változtatható. Vitatkozni szócséplés, Voltaire imája. Ami bennünk változtatható, pontosabban változásra képes, ám még nem áll a mi irányításunk alatt, az én irányításom alatt: szellemünk – amely persze nem a miénk, de részeseink vagyunk benne –, szellemiségünk kiszámíthatatlan tánca, a szabadság káosza. Abban kell helytállni. Az benne a szakrális, hogy nem kiismerhető. Nem tudom, volt-e egyetlen pillanatom is ebben az életben, amelyik minden egyéb tényezőtől függetlenül, szabadon született. Úgy vagyok szabad, mint az atommag belsejében a szubatomi részecskék. Az szabadság? Mindenesetre szabad akarok lenni, ami szerintem egy bölintés, bátorság a bölintáshoz vagy a fordítottjához, a nem-azt-csináláshoz. De hát végső soron az is csak bölintés, előre nem kiszámítható hajlam a bölintásra. Nem vélemény. A vélemény csődje a huszadik század. Én már kételkedem a szabadság szubjektívizálhatóságában: utópiaként élvezem. Sokszor szöktem meg életemben, már az óvodából is megszöktem, és sokszor indultam új irányba, váltottam lépést, fordultam vissza a magam örömeire, néztem bele a sötét sarokba, vagy oldalt is, mint valaki, aki ismeretlen lakásba tévedve nem szeretne kihagyni egy lehetőséget sem, hogy megtalálja a kijáratot. Ha van. Tán éppenséggel a bejáratot. Szégyellem magam, milyen kevésbé tudtam uralkodni az ösztöneimen, az érzéseimen, az érzékelésem okozta fordulatokon. Ezek sokkal végzetesebbek és elemibbek voltak, mint a lelkemben történő úgynevezett nagy belátások, „megvilágosodások” okozta új vagy újnak hitt, szeretett ismeretlen lépések és szabad pillanatok. Azt hiszem, pap voltam. Vallás nélkül, gyülekezet nélkül, tanítványok nélkül. Elvégeztem, amit kellett, amikor csak úgy éreztem, hogy meg kell tennem. Annyira, amennyire tiszta erőmből sikerült, elvégeztem, ami a dolgom volt. A viszony tartásának képességével születtem. Tisztességesen akkor sikerült megcsinálnom valamit – akár akartam, akár nem, azt hozzá kell tennem –, ha annak az én vagyoknak engedelmeskedve tettem, aki Isten. Nem is tudok írni, ha ezt elfelejtem. Őröszellemem lepecsételi a szám. Nagyon kedves. Sosem erőszakos. Ami fontos, mindenkor jelen van. Ami nincs, az elérhetetlen. Ami van, az úgy van jól, amint van: abban én jelen vagyok. A szerelem volt a számomra a legfőbb jó és a legfőbb rossz itt, a földön. Úgy tudom megvilágítani mostanában a magam számára a legszemléletesebben, hová kerültem, amikor a létbe pottyantam, ha váratlanul egy szép nőre pillantok, formás alakra, olyanra, ami nem is olyan erős testi vágyat ébresztett volna bennem. Ma szívdobbanás. Istenhez visz közel. Emlékeztet. A szépség iszonyú veszélyét, a nagyság közellétét észlelem benne; az irányíthatatlan élet-örvény háttorzongató grandiozitását, az engem meghaladóhoz megnyíló közelségemet, ugyanakkor a gyönyörűségeset is abban – mi másban? –, a szépségeset, a kegyelmet, vagyis a gráciát – egyet, kettőt, hármat? –, a valóság felfoghatatlan ajándék-szerúségét, a megérdemelhetetlen léte: a kegyelem kedélyét. Özönét. Azt mondják, addig nem lesz érdemi változás a földön, amíg testünket, vagyis érzéseinket is át nem járja a mindennek mélységét vizsgálni képes lelki tudás. De én nem látom a testet a lélekkel ellentétes minőségű, más résznek. Ellenkezőleg: a „testiség” élménye a legősibb bűntény, démonikus félreértés, melynek fenntartásában teljes apparátussal érdekelt a társadalom, ez az úgynevezett világ is; a mindenkor hatalmi gépezet ezerrel benne van, azon van, hogy a kezdet kezdetétől megakadályozza, hogy az emberek felismerhessék testük áldozati mivoltát, szentségét, hogy azon alapuljon a kultúra. Hogy szellemben éljük át a testiségünket. Ez akkor is végbemegy, ha nem azt tesszük.

Csak a vágóhídon, annak szellemében, hétköznapi borzalomként, iszonyatként, történelemként. Azáltal, hogy nem tudunk róla, mi, pontosabban kicsoda a testünk (és a lelkünk), akadálytalan pusztításra képes a testiség erejével manipuláló gonosz ész. Az étellel, akár a lottófőnyereménnyel általában, nem tud mit kezdeni az, akinek az ölbe pottyant. Egészen nyilvánvaló, hogy ha én itt éltem, és éltünk, és élünk, az hihetetlen ajándék. Rang. Rendfokozat. Egészen különleges és kivételes csoda. Létezem. Testben létezem. Testemnek nem csupán ösztönös késztetései vannak, de lelkem is van, az Övé, mint mindannyiunknak, s szellemének legáldozatkészebb, legbölcsebb, legmagasabb fokozaton áldozó része a halandó testem. Kész a halálra. Más a viszonyom e hihetetlen ranghoz, mint a misztikusoknak, akik testüket annak megtagadásával vélik helyretenni rendszerint. Sosem gondoltam, hogy aki bennem van, az enyém volna, a lelkem a testemben lakna, és ne volna lényegében azonos velem, hanem csak egy kölcsönkapott nadrágtartó, ami tartja. Testem, a lelkem sérthetőbb, bátrabb, halálra kész állapota, aktuális megjelenése – ehhez kellett egy élet, átfogni a szót: – Istené. Az ember a Nálunk Felfoghatatlanul Több Isten testi és szellemi megnyilatkozása. Esméletemen keresztül nyilatkozik meg valaki, akiről semmit nem tudok azon kívül, hogy belőle vagyok. Nagyon érdekes, örömteli, pompásan felelősségteljes érzés. Ha elfelejtjed, csak akkor félelmetes – ráébredni, újra-tudni. Az fáj. Nem értem, hogy miért kéne kiüresíteni magam. Nem tudok nem Istennel találkozni, ha bejutok magamba egyáltalán. Addig, persze, az ember, hogy fájó kudarcát leplezze, összevissza beszél. S gonosz, ha csak a sötét szíve keserűségével táplált „józan” eszére hallgat. Az, ami nem belülről jön, és mégis úgy érzem, hozzám tartozik, a másik oldala szívemnek, a sötét oldala. A gonosznak nagyobb szerepe van az életben, mint amekkorát hajlandó a világ beismerni belőle (magából, magunkból), hogy az ember tisztában legyen a gonosz közellétével, a valóságával. Nem gondolom, hogy a gonosz bennünk Istenen kívül való. Úgy hozzátartozik Ahhoz, akit Istennek hívunk, mint az élet, a kegyelemmel teljes. Ma a rossz mind hatalmasabb térnyerését látni, annyira, hogy erről már beszélni se lehet anélkül, hogy ki ne nevéssék az embert. Mert az élet magyarázhatatlan, a rossz viszont magyarázható. A gonosz s annak ellentéte, az eleven valóság mégis egy. Többet kéne tudni erről, tudományágokról, nem egyről lemondanék érte. E kettő egyben-létezése dinamikájáról, a szerkezetéről, relációinak az összefüggéseiről az alattvaló irtózatossan keveset hall. Én úgy születtem, hogy elég sokat érzékelek (inkább, mint észlelek) az összefüggésekből, nem is tudom, miért, mert Valaki úgy akarta, hogy egy bizonyos szempontból ne legyek alattvaló, legalább az első hatvannégy évben. Azért beszéltem ezeket a hangfájlokat is, meg azt a tizenvalahány könyvet is, amit írtam, azért írtam, akár megmaradnak, akár nem, mert ez van, ez a lehetőség fennáll, létezik: itt vagyok. Számotokra voltam, akik szerettek, azoknak meg vagyok. Ember vagyok, aki ha hú hozzá, egy a hazájával, a teljes létezéssel. Aki ott van, olvashatja, átpergeti ujjai közt, amit írtam, hiszen azért írtam, mondtam, tettem, megvalósultként, testben, és ujjongva, hogy jelentsem, hogy élek, ilyen kis hülye vagyok.

Kategoria: vers, próza
Denumire autor: Kornis Mihály

Látó Szépirodalmi Folyóirat